GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŪ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 61. Mercurĭ, 18 (30) Martie. 1887.

NOU ABONAMENTŬ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu I Aprilie 1887 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ** pe trilunīulŭ Aprilie, Maiu şi Iuniu, la care invitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **3 fl.**	pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ şése „ **6** „	„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **12** „	„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Abonaţilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḑiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.

Braşovŭ, 17 Martie 1887.

Unŭ străinŭ neorientatŭ în treburile unguresci, cetindŭ mai în fiecare ḑi în foile unguresci, scrise într'o limbă înţelésă şi în afară, germană orĭ francesă, că „societatea arheologică ţine în cutare ḑi şedinţă“, că „societatea geografică ţine şi ea în cutare ḑi şedinţă“, că şi „societatea istorică“ ţine în cutare ḑi şedinţă,“ că „academia ungurésca de sciinţe“ de asemenea ţine în cutare ḑi şedinţă, că se tractéză în tóte subiecte „fórte interesante,“ că la ministerulŭ instrucţiunei „se amelioréză programele şcólelorŭ,“ că în conferinţa cutare s'au luatŭ în desbatere „cărţile şcolare,“ că „clubulŭ artiştilorŭ şi scriitorilorŭ a ventilatŭ cestiunea cum sĕ se lăţéscă artele şi scrierile lorŭ în ţĕră,“ că „Kulturegyletulŭ“ nu se lasă nicĭ elŭ mai josŭ, ţine şi elŭ mereu adunărĭ, pregătesce şi unŭ congresŭ, etc. etc. etc.: negreşitŭ că miratŭ trebue sĕ se întrebe unde mai încape atâta „cultură, sciinţă şi cunoscinţe,“ înghiţite totŭ cu lingura cea mare?

Şi într'adevĕrŭ „patrioţii“ noştri suntŭ marĭ meşterĭ în reclame şi isbutescŭ până la o vreme de minune sĕ ameţéscă lumea. Aşa o ameţiseră cu pretinsele „libertăţĭ,“ „toleranţă“ şi „constituţionalismŭ“, până ce în cele din urmă lumea s'a desmetecitŭ şi s'a vĕḑutŭ amarŭ desamăgită. Eşindŭ cu totulŭ din cursŭ laudele cu libertăţile constituţionale, şoviniştii şĭ-au luatŭ refugiulŭ la altŭ soiu de reclamă vorbindŭ mereu de „sciinţă“ şi „cultura lorŭ apusană“ şi fălindu-se neîncetatŭ că suntŭ „pionerii culturei în Orientŭ.“

Aḑĭ însĕ a începutŭ şi acestŭ soiu de reclame sĕ 'şĭ pérḑă valórea, căcĭ mai alesŭ de unŭ timpŭ încóce nu e şedinţă, fiă la societatea istorică orĭ la cea arheologică, fiă la societatea geografică orĭ la academia ungurésca de sciinţe, în carĭ sĕ nu se amestece în tóte cestiunile, ce se tractéză, acolo şi tendenţe şi potitică de maghiarisare, aşa că diferitele societăţĭ unguresci, culturale şi scienţifice, îţĭ facŭ aḑĭ mai multŭ impresiunea unorŭ clubŭrĭ politice, în fruntea cărora stă academia ungurésca. Nu dorulŭ de a 'şĭ înmulţĭ cunoscinţele arheologice, geografice, istorice, d'a lăţi sciinţa este lucrulŭ de căpetenia care adună aḑĭ pe „învĕţaţii ungurĭ,“ ci ţinta lorŭ pare a fi numai sĕ născocéscă căi şi mijlóce, prin care arŭ puté amăgi lumea, că colo ar fi fostŭ Maghiarĭ, ér aḑĭ suntŭ Românĭ, că dincolo maghiarismulŭ ar face progrese, că Maghiarii suntŭ singurĭ autohtonĭ pe acestŭ pămêntŭ, ér celelalte neamurĭ numai nisce colonĭ, carĭ — veḑĭ Dómne — şi ei vorŭ fi fostŭ odată Maghiarĭ, fiindŭ că şi „Elinii au fostŭ Maghiarĭ“ etc. etc.

Aşa, de pildă, societatea arheologică ardeleană se ocupă mai multŭ cu Horia şi cu descoperirĭ „arheologice,“ că poporaţiunea cutărui comitatŭ a fostŭ „maghiară,“ ér aḑĭ e valahă, prin urmare trebue remaghiarisată.

Societatea geografică, alŭ cărei preşedinte este multŭ păţitulŭ istoricŭ Hunfalvy, în locŭ sĕ trateze cestiunĭ geografice din punctŭ de vedere scientificŭ, se ocupă de cestiunea „inundărei Ungariei de josŭ prin Germanĭ, Rutenĭ, Românĭ şi Sêrbĭ“, mângâindu-se cu speranţa, că poporulŭ maghiarŭ îi va „asimila“ pe aceştia, fiindŭ elŭ „amicŭ alŭ culturei apusane“ şi unŭ „stăvilarŭ contra espansiunei slave“; şi că însuşĭ Bismarck bucurosŭ ar lăsa câteva sute de mii de Germanĭ pe mâna elementului maghiarisătorŭ, pentru că ar sci, că „massele maghiarisate vorŭ fi amice culturei apusane şi inimice espansiunei slave“.

Intr'o altă şedinţă din ḑilele trecute a aceleiaşĭ societăţĭ, în locŭ sĕ se facă geografiă, s'a făcutŭ érăşĭ politică de maghiarisare. Au găsitŭ „geografii patrioţĭ,“ că ţinutulŭ Desnei, ţinutŭ situatŭ în partea vestică a muntelui „Muma codrului“ din comitatulŭ Aradului, care numĕră vr'o 20,000 suflete, „a fostŭ în trecutŭ mai multŭ maghiarŭ şi reformatŭ“, ér aḑĭ e aprópe întregŭ românŭ şi greco-orientalŭ; familiile unguresci se romaniséză, etc. etc., de unde scimŭ ce resultă..,

Totŭ în acelaşĭ timpŭ a ţinutŭ şedinţă comisiunea economică a academiei unguresci. Credeţĭ că s'a ocupatŭ cu cestiunĭ economice? Pré puţinŭ, a făcutŭ mai multŭ politică de maghiarisare. S'a vorbitŭ de comitatulŭ slovacŭ Sohl, în care nu s'ar afla, ḑicŭ ei, nicĭ o singură comună maghiară orĭ germană, pe când în evulŭ mediu era poporaţiunea mai tótă germană. „Economii academicĭ“ găsescŭ că noua transformare etnografică e în favorulŭ maghiarismului; massa poporului va rĕmâné, ce e dreptŭ, slavă, dér în oraşe, în centrele de comunicaţiune şi de „cultură“ limba maghiară se lăţesce puternicŭ şi limba din casă a generaţiunilorŭ mai tinere, celŭ puţinŭ în cercurile mai culte, va fi cea maghiară. Acestŭ resultatŭ, ḑicŭ academicii, e a se mulţămi împrejurărei, că limba vieţii publice, a oficielorŭ, a şcólei, a literaturei este cea maghiară, şi cu timpulŭ va deveni şi limbă comerciului şi a industriei, şi póte că generaţiunea viitóre trăesce sĕ vĕḑă, că Ungaria are o burgesime, care sĕ vorbéscă neaoşŭ unguresce, etc. etc.

Ne e cu putinţă, ţinêndŭ sémă de cadrulŭ unui articulŭ de ḑiarŭ, sĕ raportămŭ despre politica de maghiarisare ce se face mai în tóte şedinţele societăţilorŭ de „cultură şi scienţifice“ unguresci. Orĭ-ce omŭ cu mintea sĕnătósă, cetindŭ dările de sémă despre lucrările acestorŭ societăţĭ, nu póte decâtŭ sĕ le compătiméscă, vĕḑêndŭ calea greşită pe care au apucatŭ ele, căcĭ numai binefăcĕtóre nu póte fi pentru societate o activitate „culturală“ şi „scienţifică,“ în care politica, şi încă cea şovinistă, jócă rolul principalŭ. Din contră, ea deşteptă antipatii, ură şi desbinare în locŭ de-a înainta adevĕrata sciinţă în modŭ folositorŭ, şi prin urmare sĕ nu se mire învĕţaţii ungurĭ, décă Nemaghiarii se ferescŭ de asemenea cultură şi sciinţă, ca de o plantă veninósă, căcĭ veninóse suntŭ tendinţele acelei „culturĭ“, care 'şĭ-a pusŭ ca ţintă desnaţionalisarea celorŭ de altŭ némŭ.

Este tristŭ când vrêndŭ nevrêndŭ trebue sĕ primescĭ din tóte câte le auḑĭ şi le veḑĭ impresiunea, că societăţile de cultură şi scienţifice unguresci, neesceptiônândŭ nicĭ academia din Peşta, nu formézá decâtŭ unŭ mare „Kulturegylet“. Dér înzadarŭ suntŭ tóte, ţinta acestorŭ societăţĭ, fiindŭ încă dela începutŭ demascată, nu se va puté ajunge nicĭodată, şoviniştii nu vorŭ avé nicĭodată bucuria de-a vedé pe Nemaghiarĭ prinşĭ în capcanele lorŭ.

E întrebarea numai, când vorŭ feşteli-o cu totulŭ şi cu acestŭ soiu de reclame, care de sigurŭ nu suntŭ în favorulŭ pretinsei culturĭ maghiare, ce vorŭ face? Óre atuncĭ mai puté-va spiritulŭ de invenţiune ungurescŭ născocĭ alte reclame pentru amăgirea lumii? Şi décă nu, care va fi resultatulŭ?

La acésta de sigurŭ, că nu s'au gânditŭ încă „patrioţii“ noştri, dér noi scimŭ una şi bună, că tóte trebue sĕ aibă unŭ sfêrşitŭ.

Agitaţiunile studenţilorŭ ungurĭ.

Scimŭ că nu de multŭ s'a dusŭ o deputaţiune de studenţĭ maghiarĭ universitarĭ la ministrulŭ miliţienilorŭ (honveḑilorŭ) br. Fejervary, spre a-i cere sĕ stăruiască, ca în viitor voluntarii pe unŭ anŭ ungurĭ sĕ pótă depune *esamenulŭ de oficerĭ în reservă în limba maghiară.* Ministrulŭ a rĕspunsŭ, că nu se póte, deórece oficerii de reservă facŭ parte din armata comună şi în acéstă armată limba oficială e cea germană, precum la miliţienĭ limba oficială e cea maghiară.

Acéstă declaraţiune n'a múlţumitŭ pe studenţii din Pesta şi de aceea ei s'au hotărîtŭ sĕ agiteze mai departe. Au conchiămatŭ o adunare, la care au luatŭ parte vre-o 200 de studenţĭ universitarĭ ungurĭ şi jidanĭ. Aicĭ s'a discutatŭ rĕspunsulŭ ministrului, făcêndu-i-se acestuia împutărĭ, că nu scie sĕ respecteze dreptulŭ limbei maghiare şi că a datŭ unŭ rĕspunsŭ nedemnŭ de junimea maghiară. Intre strigăte asurḑitóre de »Eljen« studenţii au decisŭ sĕ trimétă o deputaţiune la rectorulŭ universităţii ca sĕ le dea voiă sĕ ţină o mare adunare.

Acéstă adunare s'a şi ţinutŭ, luândŭ parte la ea vreo 600 de studenţĭ. Adunarea a decisŭ sĕ adreseze o petiţiune dietei, ca sĕ obţină pentru regimentele ungare din armata comună limba de comandă ungurésca. De câte orĭ se pomenea numele ministrului miliţienilorŭ strigau viitorii representanţĭ ai naţiunei unguresci „Abzug“ (josŭ cu elŭ). Unulŭ a voitŭ sĕ citéscă o poesiă agitătóre, dér căpitanulŭ poliţiei l'a împiedecatŭ. S'a declamatŭ o poesiă „negru-galbenŭ“ în care se atacă în celŭ mai violentŭ modŭ Austria.

După alte demonstraţiunĭ de feliulŭ acesta adunarea s'a terminatŭ cu cântarea cântecelorŭ revoluţionare unguresci.

In şedinţa dela 26 Martie a. c. deputatulŭ *Meszlenyi* a interpelatŭ pe ministrulŭ Fejervary asupra memoratei sale declaraţiunĭ şi l'a întrebatŭ, décă e gata a face paşĭ ca celŭ puţinŭ tinerii ungurĭ, carĭ nu cunoscŭ limba germană, sĕ-şĭ pótă face anulŭ de voluntarĭ la honveḑĭ?

Ministrulŭ br. *Fejervary* a rĕspunsŭ, că la depunerea esamenului de oficerŭ în reservă e de lipsă cunóscerea limbei germane în acea mĕsură celŭ puţinŭ, ca candidatulŭ sĕ-o înţelégă şi sĕ se pótă esplica întrînsa. Limba germană e de lipsă ca mediu de comunicare în armata comună. Voluntarii pe unŭ anŭ nu potŭ servi la honveḑĭ, ci după lege ei facŭ parte din armata comună. Fejervary a condamnatŭ în fine agitaţiunile şi demonstraţiunile.

SCIRILE ḌILEI.

Maiestatea Sa împĕratulŭ a conferitŭ ministrului-preşedinte *Taaffe marea cruce a ordinului Sf. Stefanŭ,* ministrului de finance Dr. de *Dunajevski marea crucea a ordinului Leopoldinŭ* şi ministrului de instrucţiune Dr. de *Gautsch marea cruce a ordinului Corónei de ferŭ.* Acestorŭ distincţiunĭ li se dă o mare importanţă politică şi suntŭ privite ca unŭ evenimentŭ politicŭ de primulŭ rangŭ, prin care s'a întăritŭ posiţiunea ministerului contra tuturorŭ atacurilorŭ din drépta şi din stânga. Marea cruce a ordinului s-lui Stefanŭ se da până acum ministrilor-preşedinţĭ numai la retragerea lorŭ, o escepţiune a făcutŭ până acum numai ministrulŭ-preşedinte Tisza, căruia i s'a conferitŭ la 1880 fiindŭ în funcţiune.

—x—

Delegaţii guvernului românŭ pentru încheierea *convenţiei comerciale,* d-nii: Aurelianŭ, Cantacuzino, Gr. Ghica şi Protopopescu au sositŭ în Viena la finea sĕptĕmânei trecute şi pe Lunĭ la améḑĭ era conchiemată de cătră ministrulŭ de esterne Kalnoky prima şedinţă, în

care aveu sĕ se încépă negociările. Ca plenipotențiațĭ ai guvernului unguresců au plecată la Viena Duminecă domnii: Lipthay, consil. minist. şi Mihalovits consil. de secțiune. După ce guvernului română i s'au comunicată propunerile Austro-Ungariei se aştéptă acum contra propunerile guvernului română. Décă aceste vorŭ fi astfelŭ ca sĕ fiă prospecte de-o înțelegere, atuncĭ —dice „Budap. Coresp." — va merge la Viena şi secretarulŭ de statŭ Matlekovits spre a lua parte la negociărĭ.

—x—

După cum scrie „Familia," deodată cu Escelența Sa Metropolitulŭ Dr. Vancea, fù primitŭ în audiență de cătră Maiestatea Sa şi Ilustritatea Sa Dr. V. Mihali Episcopulŭ Lugoşului.

—x—

Comitetulŭ Kulturegyletului din *Maramurĕşiu* a ținută la 10 Martie o adunare sub preşedința fişpanului. Averea în banĭ gata se urcă la trei mii fl. Din raportulŭ secretarului şi din preliminarŭ se vede, că pentru remunerarea învĕțătorilorŭ, carĭ şi-au dobânditŭ merite pentru resultatele obținute întru instruirea limbei maghiare s'au proiectatŭ 300 fl.; pentru premiarea scolarilorŭ progresațĭ în limba maghiară 100 fl.; pentru distribuire de cărțĭ între scolarĭ 25 fl. Din suma destinată învĕțătorilorŭ se vorŭ face: unŭ premiu de 100 fl., două de câte 50 fl. şi patru de câte 25 fl. Din 100 fl. destinațĭ scolarilorŭ, 80 fl. se vorŭ da inspectorului de scóle, ca sĕ-i distribue câte 1 fl., cu ocasiunea visitărilorŭ scólelorŭ, elevilorŭ mai meritațĭ; éră din restulŭ de 20 fl. se vorŭ face patru premii de câte 10 francĭ în aurŭ pentru patru scolarĭ, carĭ au făcutŭ progresulŭ celŭ mai mare în limba maghiară, ceea ce se va censura şi adjudeca prin o comisiune specială în frunte cu fişpanulŭ. Intre aceştĭ zeloşĭ propagatorĭ ai limbei maghiare în contulŭ instrucțiunii poporale găsimŭ nume »neaoşe" arpadiane, pre cum suntŭ: Zagoczky, Marikovsky, Feld, Grünwald, Romány, Sichermann etc. etc. — Sci-vorŭ învĕțătorii şi părinții sĕ se feréscă ei şi sĕ feréscă pe copii lorŭ de aceste darurĭ desnaționalisătore? Nutrimŭ convingerea, că da.

—x—

Ungurii din *Şimleulŭ Silvaniei* se plângŭ, în rapórtele ce le-au adresatŭ foilorŭ din Pesta, despre serbarea dilei de 3/15 Martie, că séra toțĭ au iluminatŭ, numai vicarulŭ română gr. or. nu. — Dér ce are vicarulŭ cu serbarea unguréscă? Şi apoi datu-nĭ-au Ungurii esemplu că şi ei au iluminatŭ la 3 (15) Maiu alŭ nostru?

—x—

După cum scriu diarele din *Pesta*, acum doi anĭ s'a întemeiatŭ acolo unŭ corŭ vocalŭ numitŭ „Egyetertes,« care cu marĭ ostenele şi jertfe 'şĭ-a procuratŭ şi unŭ steagŭ fórte prețiosŭ. In dilele acestea însĕ „patrioticulŭ' stegarŭ cu numele Kohn, avêndŭ lipsă de banĭ puse steagulŭ zălogŭ la unŭ altŭ „patriotŭ" cu numele Friedmann şi apoi o luă la sănătósa. Reuniunea, neavêndŭ încătrău, scóse stégulŭ, depunêndŭ 60 fl. şi acuma caută urma »patriotului" stegarŭ.

—x—

In Aprilie aveau sĕ țină Kulturegyleturile unŭ „imposantŭ' *congresŭ* kulturegyletistŭ, dér „fiindŭ că spiritele suntŭ preocupate de susținerea păcii, de mişcările electorale, mai vinŭ apoi şi vacanțele Paştelorŭ când deputații nu suntŭ în Pesta, mai e şi cursulŭ de oficerĭ la glóte" etc. etc., Kulturegyletiştii se temŭ că nu va fi destulŭ „însuflețire" la congresŭ. De aceea au hotărîtŭ maghierisătorii, ca congresulŭ sĕ se țină când se va desvĕli menumentulŭ lui Deak, probabilŭ în Septemvre. Aşa a făcutŭ cunoscutŭ preşedintele kulturegyletistŭ şi neaoşulŭ maghiarŭ Gerloczy (Gamperl). — E şi mai cu cale sĕ se amâne, căcĭ stau cam rĕu fondurile banchetelorŭ, pe când până la tómnă abia se mai adună ceva, şi apoi orĭ sĕ fiă unŭ tămbălău în lege orĭ nimicŭ.

—x—

La 4 Aprilie n. se va deschide calea ferată *Muncacĭ-Beszkidŭ*

—x—

Profesorulŭ *Valkovsky* dela scóla reală superioră din *Alba regală* e acusatŭ că are o atitudine »nepatriotică." Unŭ comisarŭ alŭ ministerului de instrucțiă, Meszaros, e însărcinatŭ cu afacerea unei anchete. Mai ântêiu a cerutŭ lămurirĭ dela fóia unguréscă locală „Székesfehérvár és Vidéke,« care a adusŭ acusațiunea contra numitului profesorŭ, apoi a ascultatŭ corpulŭ profesoralŭ şi mai mulțĭ cetățenĭ. — Nu cumva „nepatrioticulŭ" profesorŭ va fi comisŭ »crima" d'a nu voi sĕ maghiariseze şi sĕ se maghiariseze?

—x—

Din *Baden* lângă *Viena* se comunică, că în sĕptĕmâna trecută pe la $9^1/_2$ óre séra s'a simțitŭ unŭ violentŭ cutremurŭ de pămêntŭ, care a sguduitŭ ferestre şi uşĭ. De asemenea a fostŭ cutremurŭ în Travnicŭ, provinciile ocupate, şi în St. Veit lângă Friesling.

Proiectulŭ programei serbărei jubileului preoției de 50 anĭ a P. S. păr. Episcopŭ Iónŭ Popasu.

După cum i se scrie din Caransebeşŭ „Luminătorului«, serbarea se va începe Duminecă în 12 (24) Aprile a. c. după amédĭ la 4 óre, se va continua Lunĭ şi se va sfêrşi Lunĭ séra. Decurgerea serbărei se va întêmpla în modulŭ următorŭ:

I. Duminecă în 12 (24) Aprilie. 1. In Dumineca Tomii la 4 óre după amédĭ se face vecernia în biserica catedrală. — 2. Séra la 7 óre se iluminéză institutulŭ diecesanŭ şi casa diecesană cea nouă. Comitetulŭ arangiatorŭ se va îngriji ca totŭ atuncĭ sĕ ilumineze şi concetățenii noştri ortodocsĭ. La casa diecesană se va face unŭ transparentŭ cu insigniile episcopiei, avêndŭ acela sĕ pórte inscripțiunea: *9 Martie 1837.* — La $7^1/_2$ óre se descarcă 3 trĕscurĭ; imediatŭ după aceea plécă dela institutulŭ pedagogicŭ-teologicŭ unŭ conductŭ de torțe, purtândŭ torțele deputații sinodalĭ şi cetățenii de frunte din oraşŭ şi diecesă. In decursulŭ conductului totŭ la 5 minute se descarcă unŭ trĕscŭ. Sosindŭ conductulŭ înaintea reşedinței episcopescĭ, aicĭ se opresce, salută pe jubilantŭ prin cântarea festivă ocasională esecutată de tóte corurile de față; unŭ deputatŭ sinodalŭ ține o cuvêntare festivă cătră jubilarŭ, după aceea corurile se mai producŭ în parte. Conductulŭ apoi se îndepărtéză şi întorcêndu-se pe strada magistratului se sfirşesce în sunetulŭ musicei şi cu îngrămădirea torțelorŭ la crucea din piața cea mare.

II. *Lunĭ în 13/25 Aprilie.* 1. Diminéța la 5 óre se descarcă 24 de trĕscurĭ, după aceea urméză unŭ reveil (deşteptare) cu musica pe stradele cele principale. — 2. La 9 óre se începe liturghia, la care Ilustritatea Sa Dlŭ Episcopŭ, la casŭ că va fi timpŭ frumosŭ, va fi condusŭ cu litia cântândŭ corulŭ corale bisericescĭ. — 3. In decursulŭ liturghiei se vorŭ ține cuvêntările în numele clerului diecesanŭ. — 4. După liturghiă întórcerea acasă, décă va permite timpulŭ, érăşĭ cu litia. — 5. La $^1/_2$ óră după sosirea acasă presentarea deputațiunilorŭ de felicitare în ordinea ce se va stabili mai târdiu. — 6. La 2 óre d. a. banchetŭ. — 7. Séra la 8 óre concertŭ împreunatŭ cu danțŭ.

Afară de aceste: 1. Comitetulŭ centralŭ a dispusŭ facerea unei monete comemorative din brozŭ, care pe o parte înfățişéză portretulŭ Ilustrității sale cu inscripțiunea Ioanŭ Popasu, Episcopulŭ Caransebeşului, pe altă parte portă inscripțiunea: In memoria jubileului de 50 anĭ alŭ preoției, 1837—1887. Monetele se facŭ în 1000 de esemplare. — 2. Comitetul centralŭ a dispusŭ compunerea unei cuvêntărĭ ocasionale bisericescĭ, ce se va distribui pe diua serbărei tuturorŭ bisericilorŭ din diecesă. — 3. Textulŭ cântărei festive a binevoitŭ sĕ-lŭ scrie d. Zacharia Boiu, protopresbiterŭ şi asses. cons. din Sibiiu ér aria a compus'o d. G. Dima, profesorulŭ de cantŭ dela Seminariulŭ Andreianŭ din Sibiiu.

Din comitatulŭ Făgăraşului, Martie 1887.

In corespondența din Faurŭ a. c. publicată în »Gazeta Transilvaniei" Nr. 47, referitorŭ la prestarea petrişului de pe drumulŭ statului, se dice: »La licitațiunea ținută pentru acestŭ petrişŭ a rĕmasŭ comitatulŭ — plus oferinte. Aşternêndu-se acestŭ actŭ de licitațiune ministeriului spre aprobare, acesta a aflatŭ de bine a da aprobarea cu condițiune, ca fondulŭ acela sĕ se întrebuințeze pentru construirea podurilorŭ de pe drumurile comitatense. Adanarea generală estra-ordinară din Noemvre a. tr. neînvoindu-se la acéstă condițiune, fiindŭ că acestŭ fondŭ — între parentesă disŭ -- avea altă destinațiune, s'a lĕpĕdatŭ de conclusulŭ de întâi şi a îndrumatŭ pe oficiulŭ de edile a scrie licitațiune nouă, la care comitatulŭ nu va mai lua parte.

Până aicĭ este corespondența din cuvêntŭ în cuvêntŭ adevĕrată. Dér se vede, despre ce a urmatŭ mai departe cu conclusulŭ adunării generale estraordinare din Noemvre a. tr. corespondentele nu a avutŭ cunoscință, căcĭ de avea nu putea dice unŭ neadevĕrŭ ca acesta: »Numai din întêmplare au scăpatŭ comunele situate pe drumulŭ statului, Porumbaculŭ inferiorŭ până inclusive Vlădenĭ, de o sarcină fără precauțiune „şi fără nicĭ unŭ picŭ de dreptate, ce era sĕ fiă aruncată în spinarea lorŭ etc': Şi étă pentru ce nu:

Comunele carĭ se legănau în acéstă dulce speranță de unŭ nouŭ orbŭ, au fostŭ surprinse de ordinulŭ vicecomitelui Nr. 8793, 22 Faurŭ 1887, prin care se publică urmăorulŭ estrasŭ:

„Din protocolulŭ şedinței generale ordinare de tómnă a comisiunei municipale din comitatulŭ Făgăraşului, ținută în 26 Octomvre 1886, sub presidiulŭ Ilustrității sale d-lui comite supremŭ Horvath Mihaly.

Nr. $\frac{250}{7462}$ Se pune la ordinea dilei prestarea grămedilorŭ de pe drumulŭ erarialŭ prin comitatŭ împărțitŭ după puterea publică a comitatului, care a împărțitŭ la comune prin oficiulŭ de edile regiu.

Ducerea petrişului pe drumulŭ de statŭ s'a statoritŭ în următorulŭ modŭ:

1	Com.	Porumbacul infer.	dela km.	166—177	342	grăm.
2	„	Scoreiu	» „	177—187	275	»
3	„	Castia	» »	187—193	242	„
4	»	Arpaşiulŭ inferiorŭ	» „	193—199	158	„
5	„	Ucea inferióră	, ,	199—202	129	„
6	„	Corbi	„ „	202—204	92	„
7	»	Viştea inferióră	„ „	204—209	231	„
8	»	Resenbacŭ	» »	209—210	94	„
9	„	Sâmbăta inferióră	, „	210—211	106	,
10	»	Voila	„ „	211—213	146	„
11	»	Dridif	, „	213—215	208	„
12	„	Becleanĭ	» „	215—218	226	„
13	„	Făgăraşŭ	, »	218—220	259	„
14	,	Mundra	„ „	220—224	256	„
15	,	Şărcaia	„ »	224—233	354	„
16	„	Perşianĭ	„ »	233—242	311	„
17	,	Gridu	» »	242—248	125	»
18	»	Vlădenĭ	, „	248—2[illegible]2	135	»
				166— 52	3690	grăm.

ceea ce are sĕ se statoréscă şi priméscă de comitetulŭ permanentŭ, éră pentru îngrijirea şi conducerea lucrului sĕ se statoréscă 2 conducĕtorĭ de lucru fiăcare cu câte unŭ salarŭ anualŭ de 400 fl.

După pertractarea meritoriă propunerea comitetului permanentŭ se primesce şi se ridică la valorea de conclusŭ, cu acea observare, cumcă lucrarea sĕ o ducă în deplinire comunele respective până la finea lui Augustŭ şi acestea comune sĕ fiă scutite de relutulŭ de drumŭ.

Acestŭ conclusŭ s'a aşternutŭ la locurile mai înalte spre aprobarea înaltului Minist. de comunicațiune şi lu-

---

FOILETONU.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

In generalŭ disŭ, nicĭ o situațiune nu se părea mai statornică. Vechia împărțire în comitate a Transilvaniei se desființă: o schimbare internă dela sine şi prin sine destul de mare. Autonomia fondului regiu săsescŭ încétă.

In fine se ordónă şi esecută în 1784 conscripțiunea. Ce altă țintă putea fi, décă nu militarisarea întregei populațiunĭ? Chiar şi comitatele au priceputŭ lucrulŭ astfelŭ; numai în chipulŭ acesta se esplică oposiția lorŭ. La Valachĭ însĕ era numai o mică agitațiune de lipsă, ca sĕ-i îndupleci a se înscrie ca soldațĭ. Sate întregĭ plecară spre locurile centrale ca sĕ se anunțe. Ce sciau ei de statistică séu sciință; împăratulŭ voia sĕ vadă din ochii lorŭ, pe câțĭ soldațĭ póte conta. Vorbirile hiperzeloşilorŭ oficerĭ îi întăriră în părerile lorŭ; dér abstragêndŭ dela tóte, venĭ domnitorulŭ prin conscripțiune aşa dicêndŭ însuşĭ în contactŭ personalŭ cu supuşii sĕi cei mai amărițĭ. Proprietarulŭ se opune ordinațiunei, lucru ce de sigurŭ a fostŭ în avantagiulŭ țĕranului.

Guvernulŭ din Transilvania raportéză despre revoluțiunea, ce a eruptŭ în 18 şi 25 Augustŭ în comitatulŭ Huniădórei. Comitatulŭ amenințatŭ cere ajutorŭ urgentŭ, altmintrelea se póte face din scântei micĭ unŭ focŭ mare. Comanda militară luase atuncĭ altă atitudine, nu ca guvernulŭ civilŭ. După o sĕptĕmână se lățescŭ veştĭ liniştitóre şi conscripțiunea se continuă în pace fără ajutorŭ militarŭ.

Presidentulŭ consiliului de rĕsboiu, Gr. Hadick, îi dă comandei din Transilvania o instrucțiune fórte strictă, după care soldații n'au sĕ mai conscrie şi sĕ aducă pe țĕranĭ la supunere față de superioritățĭ, ca sĕ le ia orĭ-ce speranță de a deveni soldațĭ. Acéstă procedură a miliției a avutŭ efectulŭ doritŭ, şi baronulŭ Bruckental nu mai observă în 8 Septemvre nimicŭ, din ce ar puté deduce isbucnirea unei adevĕrate revoluțiunĭ. Ce-i dreptŭ toțĭ se plângeau că supuşii nu suntŭ mulțămițĭ, dér şi plângerea acésta va înceta în curêndŭ.

Totulŭ se pare atâtŭ de liniştitŭ, încâtŭ Cancelaria privesce totŭ lucrulŭ ca isprăvitŭ şi pretinde numai a se esecuta admonițiunea comandei şi închiderea celorŭ ce au începutŭ revolta. Împăratului i se pare situațiunea şi mai favorabilă, căcĭ crede că e numai de lipsă, ca domnii sĕ se pórte mai bine cu supuşii lorŭ.

Cu totulŭ altfelŭ gândiau nobilii amenințațĭ despre revoltă. După raportulŭ vicecomitelui din Huniădóră, Valachilorŭ nu le mai pasă de superioritatea lorŭ şi chiar supunerea lorŭ față cu împĕratulŭ e fórte dubiósă. La primăvéră se aştéptă o mare mişcare. Granița valachă nu trebue părăsită, armată regulată e necesară. După alte rapórte poporulŭ amenința cu o nouă revoluțiune a Curuțilorŭ.

In scurtŭ, în partea sudvestică a Transilvaniei domnia din véra anului 1784 o anarchiă completă. Miliția n'a făcutŭ nimicŭ contra acesteia, guvernulŭ fórte puținŭ. Împĕratulŭ regretă aceste evenimente, foloseşte însĕ ocasiunea, ca sĕ acuse nobilimea maghiară.

Afară de acésta mai e unŭ evenimentŭ deosebitŭ, care a ațîțatŭ mânia împĕratului. Baronulŭ Nicolae Wesselényi purta din castelulŭ sĕu din Zsibó unŭ rĕsboiu în tótă forma contra contelui Ştefanŭ Haller. Iosifŭ voia sĕ pedepséscă pe noulŭ Götz de Berlichingen ca sĕ simtă.

Procedura lui Wesselényi n'a călcat numai legea, ci a ofensatŭ chiarŭ şi demnitatea suveranității. Cestiunea i se aduce tocmai în timpulŭ acesta la cunoscință împĕratului. Trebuia sĕ-şĭ aducă aminte împĕratulŭ acum de luptele principilorŭ contra domnilor feudalĭ. Elŭ se privia pe sine ca apĕrătorulŭ triumfătorŭ alŭ legii şi alŭ statului contra trufaşilorŭ şi neînfrênațilorŭ magnațĭ. Lui i se opune numai domnulŭ, nu țĕranulŭ, care nu cere decâtŭ numai scutulŭ legii. Nu împedecă nobilimea conscripția? Țĕranulŭ e prea zelosŭ, nobilulŭ nesupusŭ.

Guvernulŭ crede, că una dintre causele, carĭ au

crărĭ publice, şi după întărire se însărcinéză cu esecutarea lui officiulŭ de vice-comite comitatensŭ.

S'a datŭ din originalŭ, Făgăraşiu 30 Oct. 1886.

I. Turcu, m. p. protonotarŭ.

Pentru identitatea Copiei; Făgăraşŭ 2 Mart. 1887.

Csato Mihaly m. p. espeditorŭ.

Nr. 8793, 22 Faurŭ 1887.

Notarilorŭ cercualĭ

Se împărtăşesce ordinulŭ de a se publica şi după modulŭ prescrisŭ de a se duce la îndeplinire.

Gremoiu Daniilŭ m. p. v.-comite.

Sub Nr. 604 1887 oficiulŭ de vice-comite publică rescriptulŭ ministerialŭ Nr. 3768 1887 cumcă prestarea pietrişului pe drumulŭ statului este fixată pe anii 1887—1892 şi fondulŭ care se va înfiinţa sĕ se întrebuinţeze parte pentru drumulŭ feratŭ, parte pentru alte trebuinţe comitatense.

Abstrăgêndŭ dela nedreptatea, care se face numai la 18 comune — din 86 ale comitatului întregŭ — care singurŭ din sudórea feţii lorŭ — pe unŭ teritoriu streinŭ — în depărtare de comuna lorŭ până la 20 Km. în timpulŭ celŭ mai scumpŭ de véră sĕ facă comitatului unŭ fondŭ de 8000 fl. gratis.

Abstrăgêndŭ dela nedreptatea strigătóre la ceriu ca suma de 8000 fl. stórsă din sudórea poporului sĕ se întrebuinţeze pentru clădirea drumului feratŭ Homorodŭ-Făgăraşŭ, de care drumŭ nicĭ comunele însărcinate cu crearea fondului şi nicĭ celelalte comune din comitatulŭ întregŭ nu au nicĭ unŭ folosŭ — trebue din contră sĕ constatămŭ că prin acestŭ drumŭ feratŭ comunele sunt atinse chiar şi în miseria lorŭ esistentă de acuma, curmându-se prin drumulŭ feratŭ şi puţinulŭ şi uniculŭ isvorŭ de câştigŭ prin diverse cărăuşii.

Pentru ce sĕ face drumulŭ feratŭ Homorodŭ-Făgăraşiu? O spune limpede »Kolozsvár« în Nr. 9 5/1 1887.

Nu avemŭ nimica de ḑisŭ nicĭ la facerea drumului feratŭ Homorodŭ-Făgăraşiu şi nicĭ la drumurĭ ferate crucişĭ şi curmeḑişŭ prin tóte unghiurile comitatului precum le dorescŭ cei dela „Kolozsvar" décă ei au paralele lorŭ. Dér avemŭ de a ḑice şi de a protesta ca nu din sudórea poporului sĕ se facă, care neavêndŭ nicĭ unŭ câştigŭ este îngenunhiatŭ sub dările cele grele fără capĕtŭ şi marginĭ.

Scólele şi bisericele lorŭ din lipsa mijlócelorŭ bănescĭ, fiind regalele uniculŭ venitŭ pentru cassele comunale, tóte în mânile statului şi a altorŭ îndreptăţiţĭ cu dreptulŭ regalŭ — suntŭ din ḑi în ḑi în decadenţă şi cum nu? Când d-nii dela putere —îşĭ întrebuinţéză puterea — precum în casulŭ de faţă — pentru de a stórce şi uniculŭ câştigŭ, care a avutŭ poporulŭ sĕracŭ până acum cu facerea prismelorŭ pe drumulŭ statului c'unŭ preţŭ dela 2 — 8 fl. pentru o prismă. Şi pentru poporulŭ sĕracŭ din comitatulŭ Făgăraşului nu este de desconsideratŭ acestŭ isvorŭ de câştigŭ pe unŭ anŭ în sumă de 8000 fl. pe 6 anĭ suma de 48000 fl.

Dar étă în fine ce este de ḑisŭ: Adunarea generală estraordinară din Noemvre a. t. a adusŭ în *unanimitate* conclusulŭ: *că deórece înaltulŭ ministru de comunicaţiune şi lucrărĭ publice a pusŭ condiţiune ca fondulŭ din întrebare sĕ se foloséscă pentru construirea de podurĭ pe drumurile comitatense, adunarea generală estraordinară sĕ lapĕdă de conclusulŭ din 26 Octomvre 1886 şi îndrumă pe oficiulŭ de edite de a scrie licitaţiune nouă au la care comitatulŭ — nu va mai lua parte.* — Este deci întrebarea că ce a făcutŭ cu acestŭ conclusŭ? despre care în ordinulŭ vice-comitelui *nu se face amintire de felŭ.*

Vine decĭ acuma rêndulŭ la representanţa poporului alésă pentru apĕrarea lui — ca sĕ tragă la rĕspundere pe vice-comitele pentru acéstă violentă călcare de lege, — décă acéstă representanţă nu voescŭ sĕ fiă nu numai de poporulŭ care a ales'o, ci şi de lumea civilisată timbrată de teatru de păpuşĭ pe carĭ, unŭ comediantŭ isteţŭ le jócă prin firele de drotŭ după bunŭ placulŭ sĕu.

Nou atentatŭ contra Ţarului.

„W. Tgbl." află pe cale indirectă din Petersburgŭ, că la 15 Martie, pe când se 'ntorcea părechea imperială dela o serată dată la marele principe Vladimir din Petersburgŭ la Gacina, trenulŭ imperialŭ se sgudui puternicŭ aprópe de Petersburgŭ. Conducĕtorulŭ locomotivei opri îndată trenulŭ. Conductorii cercetară causa neaşteptatei sguduiturĭ şi descoperiră că sub trenulŭ imperialŭ era aşeḑată curmeḑişŭ o şină peste cale. Şina fù înlăturată şi trenulŭ îşĭ continuà neîmpedecatŭ calea.

Privitorŭ la primulŭ atentatŭ, „Times« află din Petersburgŭ, că cele şése persóne arestate la 13 Martie au fostŭ spênḑurate. Totodată a fostŭ esecutatŭ şi nihilistulŭ Degajeff. Unŭ înaltŭ funcţionarŭ de poliţiă a încercatŭ sĕ se sinucidă, fiindŭ amestecatŭ în încercarea de atentatŭ. Acelaşĭ ḑiarŭ află, că au fostŭ arestaţĭ 300 de studenţĭ, şi anume acei studenţĭ, carĭ au făcutŭ deunăḑile demonstraţiunea filonihilistă, când rectorulŭ printr'o publicaţiune îşĭ esprimà indignarea contra atentatului. Se ḑice că în curêndŭ se va închide Universitatea şi că ministrulŭ instrucţiunei şi-a datŭ demisiunea. Bombele ce s'au găsitŭ suntŭ fabricate în Finlanda.

Procesulŭ anarchiştilorŭ în Viena.

Acusatulŭ Schustaczek se recunósce vinovatŭ întru câtŭ a luatŭ parte la consultărĭ. A scrisŭ la fóia „Zukunft«. Planulŭ d'alŭ jefui pe Reich, travestiţĭ ca comisarĭ poliţienescĭ, a fostŭ alŭ lui Schwechla, dér ordinulŭ de revisuire l'a scrisŭ interogatulŭ. Banii s'ar fi întrebuinţatŭ pentru scopurile partidei, décă arŭ fi pututŭ jefui. Schustaczek protestéză în contra numirei ce i se dă: anarhistŭ, şi ḑice că elŭ e socialistŭ, e în contra violenţei.

Acusatulŭ Hospodsky ḑice că nu aparţine partidei şi nicĭ n'a luatŭ parte la adunările lucrătorilorŭ. La amintita afacere a luatŭ parte numai ca sĕ priméscă o parte din banĭ şi la îndemnulŭ lui Schustaczek. Acesta însĕ îlŭ contraḑice.

Acusatulŭ Schwechla, însuratŭ, are 5 copii, ḑice că planulŭ jefuirei a pornitŭ dela Schustaczek. Banii s'arŭ fi împărţitŭ familiilorŭ lipsite, décă furtulŭ ar fi isbutitŭ. Acusatulŭ ḑice că e în relaţiunĭ cu cercurĭ socialiste. Hospodsky aparţine partidei. Nu scie ce 'nsemnéză anarhistŭ.

Acusatulŭ Friedmann declară că n'a luatŭ parte la nicĭ o întreprindere socialistă orĭ anarhistă, n'a fostŭ nicĭ odată socialistŭ. Invinuirea ce i se face e o calumniă. Ceilalţĭ acusaţĭ însĕ îlŭ contraḑicŭ.

Martora Iosefina Abeles şi Ilka Fischer, cele douĕ femei dela Reich, istorisescŭ cum s'a petrecutŭ faptulŭ.

Acusatulŭ Höfermeier, întrebatŭ asupra faptului dela Francisca Till, ḑice că idea a fostŭ a lui Friedmann Ordinulŭ de revisuire l'a făcutŭ Schustaczek şi l'a proveḑutŭ cu céră sigilată oficialŭ, ce o cumpĕrase dela fugitulŭ Csermak Furtulŭ n'a isbutitŭ. Cu banii avea sĕ se ajutoreze familiile lipsite.

Sĕ ia la interogatoriu Francisca Till, bĕtrână de 83 anĭ. Ea istorisesce cum au venitŭ la ea mai mulţĭ bărbaţĭ uniformaţĭ cerêndu-i banii sub pretextŭ că arŭ fi falsĭ. Bĕtrâna a scosŭ banii, 470 fl., dér la ameninţările fiicei sale vitrege Iohana Reibel, care bănuì tótă afacerea, observândŭ că unulŭ din ei are barbă falsă, şi ale servitórei că aducŭ poliţia, s'a depărtatŭ „comisiunea.«

Telalulŭ Pfeffer spune, că unŭ tênĕrŭ bărbatŭ a cumpĕratŭ dela elŭ o uniformă de comisarŭ poliţienescŭ; acela pare a fi fostŭ Friedmann.

După aceea s'au cetitŭ notiţele direcţiunei poliţiei despre Friedmann şi Hospodsky, care suntŭ în defavorulŭ lorŭ.

(Va urma.)

Ultime sciri.

Viena, 27 Martie. — „Neue Freie Presse" anunţă că delagaţii românĭ carĭ au sositŭ la Viena pentru începerea negociărilorŭ relative la încheerea unui tratatŭ de comerţŭ, au adusŭ din partea guvernului lorŭ unŭ programŭ întregŭ în care se prevedŭ tóte punctele ce suntŭ a se discuta precum şi concesiunile ce s'arŭ puté face.

Petersburgŭ, 27 Martie. — „Gazeta de Moscova" ḑice, că Ţarulŭ scăpândŭ Francia de catastrofa, ce o amenința neapĕratŭ, a scăpatŭ echilibrulŭ Europei. Germania, apucată între Francia şi Rusia, va fi silită sĕ fiă mai modestă. Alianţa celorŭ trei împĕraţĭ, conchide „Gazeta de Moscova", este contrară intereselorŭ Rusiei.

Berlinŭ, 27 Martie. — Guvernulŭ germanŭ va refusa definitivŭ sĕ participe la esposiţia universală ce se va ţiné în Paris în 1889.

Madridŭ, 27 Martie. — S'a descoperitŭ unŭ complotŭ care are ramificăţiă peste tótă Spania, îndreptatŭ în contra Regenţii. S'a secvestratŭ unŭ mare numĕrŭ de proclamaţiunĭ clandestine.

DIVERSE.

O órbă către Rege. — O fată órbă cu numele Marie Knefel, care locuesce în Timişóra, alŭ cărei tată, unŭ fostŭ pompierŭ, murise de mai multă vreme, înmână magistratului de acolo o petiţiune cu scopŭ de a se trimete la cabinetulŭ cancelariei ces. reg. din Viena. Acéstă interesantă petiţiune nu era scrisă ci înpunsă de fata cea órbă în hârtiă. Literile gotice, carĭ erau înpunse cu-o acurateţă vrednică de admiratŭ, dovedescŭ o scólă eminentă, ce a avut'o acéstă fată într'unŭ institutŭ de crescere pentru orbĭ din Viena. Acum rógă sĕrmana pe monarchŭ pentru primire în institutulŭ de îngrijirea orbilorŭ adulţĭ din Viena. Scrisórea cea de 5 foi e nu numai corectă dér şi minuţiosŭ şi acuratŭ lucrată.

Chelnăriţă princiară. — Se scrie din Triestŭ: „Maria Gaetana, princesa Pignatelli di Cerchiara, care ne părăsise de curêndŭ, ni s'a reîntorsŭ érăşĭ. Impresariulŭ ei cu care voia sĕ păşéscă în Fiume a părăsit'o, şi cu energia, care îi e proprie, s'a decisŭ princesa a funcţiona în oraşulŭ nostru ca chelnăriţă. Şi astfelŭ se póte vedé în fiăcare séră, în hala de bere de Budweis, înalta princesă servindŭ mustulŭ celŭ cafeniu de orḑŭ.

Doi pungaşĭ. — „Galaţii" raportéză următórele: Unŭ locuitorŭ anume Gheorghe D. Bagu, din comuna Gănescĭ, judeţulŭ Covurlui, aflându-se în Galaţĭ a vêndutŭ unŭ vasŭ cu vinŭ unui cârciumarŭ din Vadu-Ungurului. Pe când se întorcea spre piéţa Negri, după ce predase vinulŭ, avêndŭ asupră-şĭ preţulŭ în sumă de patruḑecĭ lei, se apropià de dênsulŭ unŭ individŭ necunoscutŭ, care 'i adresà cuvêntulŭ mergêndŭ pe lângă elŭ. La unŭ momentŭ datŭ, necunoscutulŭ se plecà josŭ şi culese unŭ port-monet, pretinḑêndŭ că l'a găsitŭ şi spuindŭ apoi ţĕranului, că conţine o sută de lei. Nu multŭ după acésta, unŭ altŭ individŭ eşindu-le înainte reclamà dela dênşii unŭ port monet ce ḑicea că perduse şi pe care presupunea că-lŭ găsiră ei. Ţĕranulŭ în naivitatea lui spuse că elŭ nu l'a găsitŭ şi ca dovadă arătà că nu posede decâtŭ douĕ bilete de bancă, de câte douĕḑecĭ lei unulŭ, pe care le şi dĕdŭ în mâna individului, care găsise port-monetulŭ. Acesta, cu multă abilitate, înlocuì biletele de bancă prin douĕ bilete d'ale lotăriei Ateneului şi le înapoià ţĕranului, care le puse în busunarŭ fără cea mai mică bănuială. Puţinŭ în urmă amêndoi necunoscuţii apucară în direcţiunĭ deosebite şi se făcură neveḑuţĭ. Tocmai peste câteva césurĭ s'a convinsŭ bietulŭ ţĕranŭ, că fusese victima unorŭ pungaşĭ fórte abilĭ.

Rectificare. In numĕrulŭ de erĭ alŭ fóiei nóstre, la titlulŭ: „Documente privitóre la istoria Românilorŭ« este a se ceti: *1199—1345,* ér nu 1845.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

provocatŭ turburările valache, suntŭ unele rubricĭ ale taberelorŭ de conscriere, carĭ te lasă sĕ presupunĭ intenţiunĭ rele şi de accea caută a le delătura. Cancelaria aprobă faptulŭ acesta, ḑicêndŭ, că mişcarea se începe din nou, îndată ce se putea numai presupune, că scopulŭ conscrierei e recrutarea. Impĕratulŭ judecă astfelŭ:

»Turburările ce s'au întêmplatŭ în Transilvania şi neorînduielele, ce au urmatŭ după acestea, după câtŭ sciu eu, n'au provenitŭ din grija ce o au avutŭ supuşii mei, adecă sĕ nu devină soldaţĭ, ci cu deosebire ca sĕ se scape de maltratările superiorităţilorŭ şi comitatelorŭ.

Trebue déră însărcinat guvernul, ca împreună cu toţĭ amploiaţii şi clerulŭ tuturorŭ religiunilorŭ sĕ înveţe poporulŭ şi sĕ esecute îndată conscrierea, avêndŭ dreptulŭ de a închide pe aceia, carĭ de sine, pricepêndŭ falsŭ lucrulŭ vorŭ voi sĕ se opună şi sĕ emigreze, căcĭ de sigurŭ, décă li se va spune lămuritŭ, care e adevĕrata intenţiune a conscrierei, ei nu se vorŭ spăria; se vorŭ spăria însĕ numai nobilulŭ şi proprietarulŭ, carĭ voiescŭ bucurosŭ sĕ se pórte despoticŭ cu supuşii lorŭ".

Conscrierea e îndreptată contra nobilimei; oposiţia acesteia e esplicabilă. Dér pentru ce sĕ se revolte ţĕranulŭ? Nimenea nu se gândea, că conscrierea, cu atâtŭ mai puţinŭ miliţia, e numai pretextŭ. Miliţia voia sĕ conscrie, pe de-o parte pentru că aşa îi plăcea împĕratului, pe de altă parte pentru că era îndreptată contra guvernului şi domnilorŭ. Chiar şi în nefinita istoriă a miopiei omenescĭ este póte fără soţŭ casulŭ, că baronulŭ Preiss, comandantulŭ militarŭ din Transilvania, încă în 2 Noemvre, aşa dér când isbucnise rĕscóla, acusà pe guvernŭ la consiliulŭ de rĕsboiu, că amênă conscrierea.

Atenţiunea împĕratului şi a miliţiei era îndreptată în altă parte. Nu se temea de o revoltă a ţĕranilorŭ, ci de o revoltă a nobilimei cu scopŭ de a apĕra drepturile naţionale ale diferitelorŭ clase atacate prin conscriere şi prin întroducerea limbei germane. Ţĕranii în feliulŭ lorŭ voiau sĕ ajute pe împĕratulŭ contra domnilorŭ.

Impĕratulŭ însĕ la 31 Octomvre ordónă aplicarea forţei militare contra nobililorŭ şi proprietarilorŭ, ce se vorŭ opune conscrierei. Câtŭ de departe a mersŭ resoluţiunea sa, se vede dintr'o epistolă adresată fratelui sĕu Leopold în aceeaşĭ ḑi în care îi comunică, că încăpăţinata oposiţiune a domnilorŭ ungurĭ îlŭ va constrînge sĕ-i lovéscă astfelŭ, încâtŭ sĕ li se pună capĕtŭ trufiei lorŭ.

După o ḑi n'a iruptŭ rĕscóla constituţională, ci rĕsboiulŭ haiducescŭ valachŭ, ai cărui conducĕtorĭ se privéu ca instrumente ale împĕratului.

Ar fi unŭ pĕcatŭ, a apĕra numai în modŭ seriosŭ pe împĕratulŭ contra acusei, că elŭ a pusŭ în mâna neumanilorŭ armele. Consonanţa tendinţelorŭ sale cu acelea ale revoluţiunei e totuşĭ evidentă, şi am veḑutŭ, că elŭ privea cu óre care simpatiă mişcarea, câtŭ timpŭ acésta n'a luatŭ unŭ caracterŭ fórte periculosŭ. Impĕratulŭ voiesce sĕ ridice privilegiile sociale, naţionale şi religióse; acésta e şi ţinta consoţilorŭ lui Horia. Impĕratulŭ vrea sĕ pună capĕtŭ sclăviei omenirei, şi Valachii propovĕduescŭ evangelia egalităţii. Conscrierea a documentatŭ separaţiunea ce esista între autorităţile militare şi politice; în totŭ casulŭ cele dintêiu au trebuitŭ sĕ cunóscă bine voinţa împĕratului. Zarva dintre autorităţĭ produse în Transilvania anarchiă, discordia dintre principe şi clase a înlesnitŭ rĕscóla.

Ca elementŭ anarchisticŭ apare înainte de tóte marea bandă de haiducĭ, care se stabilise în véra şi tómna anului 1774 prin munţii şi pădurile, ce despartŭ comitatulŭ Aradului de Transilvania; din întêmplare séu cu calculŭ, acéstă bandă ajunsese în vecinătatea acelorŭ ţinuturĭ, carĭ suferéu póte mai greu sub jugulŭ abusurilorŭ urbariale.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 28 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 75
Rentă de hârtiă 5%	88 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 20
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.80
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123.50
Renta de hârtiă austriacă	80 70
Renta de arg. austr.	85.75
Renta de aurŭ austr.	113,50
Losurile din 1860	133.25
Acţiunile băncel austro-ungare	884 —
Act. băncel de creditŭ ung.	291.75
Act. băncel de creditŭ austr.	284.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.02
Napoleon-d'orĭ	10.12
Mărcĭ 100 imp. germ.	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	127.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	90 —	91—
Renta rom. amort. (5%)	94—	$94\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	84—	$84\frac{1}{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	101—	$101\frac{1}{2}$
» „ „ (5%)	$84\frac{1}{2}$	85—
» » urban (7%)	$96\frac{1}{2}$	97—
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	81—	82—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	$18.\frac{1}{4}$	$18.\frac{3}{4}$
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 29 Martie st. n. 1887

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.49
Argint românesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.11
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 96	»	6.01
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.--
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularităţĭ la primirea ḑiarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clușiu	5.30	—	5 56	—
	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.5:
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	--	7.33	10.19	2.40	—
Rév	--	8.04	11.38	3.24	---
Bratca	—	—	12.18	3.47	--
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	--	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	--	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2.35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.0?	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8 42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	--.
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	--
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	---
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--.
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6 33
Németh-Ságh	6 44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2 42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 4?
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ